

Uavhengig kontroll etter hvitvaskingsreglene

Artikkelen gir en overordnet beskrivelse av rollen som uavhengig testpersonell, som kan gi både muligheter og utfordringer for revisor.

Director
Thomas Nielsen
BDO

Hvitvaskingsloven stiller krav om at alle rapporteringspliktige virksomheter skal gjennomføre en virksomhetsinnrettet risikovurdering, hvor blant annet virksomhetens omfang og art skal inngå. Dersom risikovurderinger av virksomhetens omfang og art tilsier det, skal rapporteringspliktige opprette en *uavhengig kontroll* med at virksomhetens interne rutiner overholdes, jf. hvitvaskingslovens § 35 nr. 2 c). Dette innebærer krav om *uavhengig* testpersonell. Utgangspunktet er at det er ledelsen i den rapporteringspliktige virksomheten som er ansvarlig for at uavhengig testpersonell innehar nødvendig kompetanse.

Selv om ikke alle rapporteringspliktige virksomheter vil vurdere at det foreligger behov for uavhengig kontroll etter hvitvaskingsreglene, kan det likevel legges til grunn at det må foreligge gode argumenter for at finansforetak med konsesjon fra Finanstilsynet kan velge bort dette.

Uavhengig testpersonell

Det er opp til den rapporteringspliktige virksomheten å utpeke uavhengig testpersonell. Vår forståelse er at eksterntrevisor, under gitte forutsetninger, kan inneha en slik rolle. Også andre kan inngå som uavhengig testpersonell, så lenge det ikke foreligger tvil om uavhengighet eller at det kan oppstå en konflikt med eventuell rolle som rådgiver.

Krav til kompetanse

Ekstern revisor kan som nevnt fylle rollen som uavhengig testpersonell, dersom denne innehar tilstrekkelig kompetanse og kapasitet. Det finnes selvfølgelig unntak, men det er ikke gitt at alle revisorer har inngående kunnskap om hvordan hvitvaskingsreglene skal forstås og praktiseres. Videre er det ikke gitt at revisjonen innrettes på en måte som innebærer at samtlige områder kontrolleres og at det er avsatt nødvendig tidsbruk til dette arbeidet.

Som hovedregel skal revisor ved planlegging av revisjonen danne seg en oppfatning om blant annet hvilke ressurser som kreves for å gjennomføre et oppdrag i samsvar med gjeldende krav. Oppdragsansvarlig revisor må forsikre seg om at revisjonsteamet, og revisors eventuelle eksperter som ikke er del av revisjonsteamet, samlet har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet.¹

Gjennomføring av revisjonen

Som uavhengig testpersonell vil det være grunnleggende å definere og innhente tilstrekkelig informasjon fra virksomheten for å kunne gjennomføre en revisjon av kontrollverdige områder.

Som et minimum bør følgende ti aktiviteter inngå i planleggingen av revisjonen for rapporteringspliktige virksomheter:

1. Fastslå om virksomheten er rapporteringspliktig etter hvitvaskingsreglene.
2. Innhente revisjonsklientens virksomhetsinnrettede risikovurdering

for å fastslå om virksomheten har vurdert om det er behov for uavhengig kontroll.

3. Vurdere om revisjonsteamet har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å fylle rollen som uavhengig testpersonell.
4. Etablere tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i revisjonsteamet.
5. Velge tema og kriterier for kontroll.
6. Definere informasjonsbehov.
7. Kartlegge og velge relevant dokumentasjon som skal innhentes.
8. Kartlegge og velge ledere og ansatte som skal intervjues.
9. Sammenstille og analysere innhentet informasjon.
10. Rapportere til styret, med oversikt over viktigste observasjoner og anbefalinger.

Oppsummering

Revisor må i nye og pågående oppdrag for rapporteringspliktige virksomheter vurdere om egen kompetanse og kapasitet er tilstrekkelig til å ivareta rollen som uavhengig testpersonell for å sikre at virksomhetens interne rutiner overholdes.

Det bør vurderes å innhente ytterligere kompetanse og kapasitet, enten internt dersom dette er tilgjengelig, eller eksternt. Dersom slik kompetanse skal innhentes eksternt, bør uavhengigheten til revisjonsteamet og revisjonsselskapet som leier inn ressursen, vurderes.

Revisor bør avtale med kunden å utvide revisjonsoppdraget. Dette vil i de fleste tilfellene være nødvendig for å kunne gjennomføre kontrollaktiviteter som kan fastslå om virksomheten etterlever krav og forventninger i hvitvaskingsloven.

¹ Det vises til revisorloven § 5-2 annet ledd, jf. ISA 300 punkt 8, særlig bokstav e) og ISA 220 punkt 14.